

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR-4101-03-02/2013
P/13/120

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/120 – Działalność jednostek doradztwa rolniczego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Izabela Piotrowska, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83048 z dnia 6 września 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Małgorzata Czuchryta, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 88366 z dnia 20 września 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, ul. Pszczelińska 99, 05-840 Brwinów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Mościcki, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w latach 2010-2013 (I półrocze).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę pozytywną uzasadniają ustalenia dotyczące badanych obszarów w zakresie:

- opracowania i realizacji rocznych programów działalności w tym wykonania zadań z zakresu doradztwa rolniczego,
- prowadzenia działań dla zapewnienia funkcjonowania systemu doradztwa po planowanych zmianach w ramach WPR,
- rzetelności ksiąg rachunkowych,
- prowadzenia nadzoru nad działalnością podległych oddziałów.

Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze dotyczącym prowadzenia gospodarki finansowej oraz wykorzystania środków publicznych polegały na:

- zaciągnięciu zobowiązania z tytułu pożyczki bez upoważnienia określonego planem finansowym na 2012 r. i nieujęciu tego zobowiązania w planie finansowym na 2013 r.,
- przekroczeniu w 2012 r. planu finansowego w zakresie wynagrodzeń bezosobowych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie i realizacja rocznych programów działalności

Opis stanu
faktycznego

1.1. Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (zwanym dalej Centrum lub CDR) realizując obowiązek wynikający z art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego² (ustawa o jdr) terminowo³ przekazywał Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Ministrowi RiRW) do zatwierdzenia roczne programy działalności za lata 2010-2013. Programy te zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy o jdr były opiniowane przez Społeczną Radę Doradztwa Rolniczego.

Sprawozdania z realizacji programów działalności za lata 2010-2012 były przekazywane w terminach określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy o jdr i zatwierdzane przez Ministra RiRW.

(dowód: akta kontroli str. 712-766)

1.2. Rada Społecznego Doradztwa Rolniczego przy CDR działała w latach 2010-2013 (I półrocze), w składzie określonym w art. 9 ust. 5 pkt 1 ustawy o jdr.

(dowód: akta kontroli str. 682-711)

1.3. W okresie objętym kontrolą CDR realizowało zadania z zakresu doradztwa rolniczego, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o jdr. Zadania te ujęte w programach działalności CDR jako obszary tematyczne prezentowano w sprawozdaniach z realizacji programów działalności wskazując w nich na stopień wykonania lub przyczyny niewykonania poszczególnych zadań. Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o jdr zadania z zakresu doradztwa rolniczego były realizowane przez Centrum nieodpłatnie dla pracowników ośrodków doradztwa rolniczego.

(dowód: akta kontroli str. 766, 1566-1579)

1.3.1. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o jdr w CDR podejmowano działania na rzecz ujednolicenia sposobów działania ośrodków doradztwa rolniczego i podniesienia standardów świadczonych przez nich usług, m.in. przez opracowanie:

- Poradnika metodycznego pn. „Dostosowanie gospodarstwa rolnego do minimalnych wymogów wzajemnej zgodności oraz do warunków bezpieczeństwa i higieny pracy” dla doradców świadczących usługi doradcze w ramach działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (PROW 2007-2013) zatwierdzonego przez Ministra RiRW⁴ zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 maja 2008 r. w sprawie szkoleń dla podmiotów, których dotyczą działania objęte PROW 2007-2013 oraz działania do sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie szkoleń (...)⁵;
- „Katalogu zadań i czynności oraz szacunkowego czasu ich realizacji” zarekomendowanego przez CDR do stosowania w działaniach planistycznych oraz narzędzia informatycznego pn. System planowania i rejestracji czasu pracy w WODR, testowo wdrażanego w Śląskim i Świętokrzyskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego;
- programów szkoleń do wykorzystania przez doradców w szkoleniach dla mieszkańców wsi;

² Dz. U. z 2013 r., poz. 474.

³ W terminie do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, na który ten program został sporządzony.

⁴ Minister RiRW zatwierdził dwie kolejne wersje Poradnika odpowiednio w dniach: 7 września 2012 r. oraz 4 marca 2013 r.

⁵ Dz. U. Nr 89, poz. 545 ze zm.

- modułowego programu doskonalenia zawodowego doradców obejmującego 17 programów szkoleń w formie stacjonarnej i e-learningowej⁶.

Stworzono i zamieszczono na stronie internetowej CDR dwie aplikacje pn. Plan działalności rolnośrodowiskowej oraz Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów.

(dowód: akta kontroli str. 786-794, 846-857, 714, 1346-1354, 1566-1579, 1649)

1.3.2. Wsparcie ośrodków doradztwa rolniczego w zakresie doskonalenia zawodowego polegało na organizowaniu i prowadzeniu przez CDR szkoleń, w których oprócz pracowników WODR uczestniczyli także beneficjenci programów unijnych. Organizowano ponadto szkolenia uzupełniające niezbędne dla doradców rolniczych i rolnośrodowiskowych, a także szkolenia dla nauczycieli szkół rolniczych w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

W badanym okresie przeprowadzono łącznie 1.055 szkoleń, w których uczestniczyło 46.674 osób (w: 2010 r. - 11.975, 2011 r. - 15.212, 2012 r. - 11.627 i I półroczu 2013 r. - 860)⁷:

- Szkolenia dla działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” z zakresu minimalnych wymogów wzajemnej zgodności oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie rolnym dające uprawnienia do świadczenia usług doradczych oraz szkolenia uzupełniające w tym zakresie. Przeprowadzono 61 szkoleń dla 8.729 osób;
- Szkolenia dla działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” z „Programu rolnośrodowiskowego 2007-2013” przeznaczone dla kandydatów na doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych oraz szkolenia uzupełniające w tym zakresie. Przeprowadzono 52 szkolenia dla 3.543 osób;
- Szkolenia z zakresu Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) obejmujące pozostałe działania PROW 2007-2013, a od 2012 r. szkolenia na temat planowanych kierunków zmian w WPR na lata 2014-2020. Przeprowadzono 263 szkoleń dla 9.813 osób⁸;
- Szkolenia z zakresu metodyki i organizacji doradztwa rolniczego dla pracowników ośrodków doradztwa rolniczego doskonalących wiedzę i kompetencje organizacyjne i komunikacyjne. Przeprowadzono 83 szkolenia, w których uczestniczyło 2.772 osoby. Dyrektor CDR wyjaśnił, że: zagadnienia z metodyki poruszane są w większości realizowanych w CDR szkoleń np. szkolenia z zakresu minimalnych wymogów wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym obejmują metodykę świadczenia usług doradczych w ramach działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów”. W latach 2010-2012 niezrealizowano 15 (9%) z 165 zaplanowanych szkoleń, głównie w zakresie tematyki dot. integracji z UE⁹.

Przydatność szkoleń określano na podstawie ankiet, których wynik uwzględniano przy opracowywaniu oferty edukacyjnej CDR. Ocenie uczestników podlegały m.in.: stopień zrealizowania zakładanych celów szkoleniowych, aktualność treści, przydatność informacji, materiały szkoleniowe oraz organizacja szkolenia.

(dowód: akta str. 843-852, 861-863, 1010-1036, 1566-1579)

⁶ System doskonalenia zawodowego kadr doradczych zbudowano w oparciu o dwie osie kształcenia: oś metodyczną (tworzoną przez moduły zawierające treści z zakresu metodyki i organizacji pracy doradczej) oraz oś merytoryczną, (tworzoną przez moduły zawierające treści z zakresu rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich; rolnictwa ekologicznego i programów rolnośrodowiskowych).

⁷ Uwzględniono również 596 szkoleń dot. m.in. systemu produkcji rolnej, rolnictwa ekologicznego, ekonomiki i organizacji, dobrych praktyk rolniczych, planowania rozwoju gospodarstwa rolnego oraz finansów i inwestycji w gospodarstwie rolnym.

⁸ W powyższym uwzględniono 12 szkoleń dla 417 nauczycieli z PROW 2014-2020.

⁹ Z wyjaśnień Dyrektora CDR wynika, że głównym powodem niezrealizowania zaplanowanych szkoleń była zbyt mała liczba zgłoszeń.

1.3.3. W latach 2010-2013 (I półrocze) Dyrektor CDR prowadził listy doradców rolniczych, rolnośrodowiskowych oraz ekspertów przyrodniczych.

Według stanu na 31 grudnia, w kolejnych latach 2010-2012, na liście doradców rolnośrodowiskowych było wpisanych odpowiednio: 1.809 doradców, 2.068 doradców i 2.029 doradców, a na dzień 30 czerwca 2013 r. 2.247 doradców. W badanym okresie na ww. listę wpisanych zostało 657 doradców, z tego w: 2010 r. – 222, 2011 r. – 256, 2012 r. – 141 i I półroczu 2013 r. – 38.

Analiza dokumentacji dotycząca sześciu ujętych na listach doradców rolnośrodowiskowych wykazała, że osoby te spełniały warunki określone w § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szkoleń (...).

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1047-1084, 1187-1192, 1566-1579)

Według stanu na 31 grudnia w kolejnych latach 2010-2012 na liście ekspertów przyrodniczych (botaników i ornitologów) było wpisanych odpowiednio: 392 ekspertów, 503 ekspertów, 590 ekspertów, a na dzień 30 czerwca 2013 r. 668 ekspertów. W badanym okresie na listę wpisano łącznie 340 osób, z tego w: 2010 r. – 65, 2011 r. – 110, 2012 r. – 88 i I półroczu 2013 r. – 7 doradców.

Na podstawie dokumentacji dotyczącej pięciu ekspertów przyrodniczych stwierdzono, że spełniali oni warunki określone w § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szkoleń (...).

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1068-1084)

Według stanu na 31 grudnia, w kolejnych latach 2010-2012, na liście doradców rolniczych było wpisanych odpowiednio: 3.044 doradców, 3.796, doradców i 3.918 doradców, a na dzień 30 czerwca 2013 r. – 4.002. Na listę doradców rolniczych wpisano łącznie 2.838 doradców, z tego w: 2010 r. – 1237, 2011 r. – 1035, 2012 r. – 482 i I półroczu 2013 r. – 84.

Analiza dokumentacji dotyczącej trzech doradców ujętych na listach doradców rolniczych wykazała, że spełniali oni wymagania określone w § 9 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szkoleń (...).

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1085-1104, 1343-1344, 1136-1167)

1.3.4. W okresie objętym kontrolą Centrum przygotowywało i przekazywało ośrodkom doradztwa rolniczego materiały informacyjne (w formie: broszur, przewodników, poradników metodycznych) udostępniane w trakcie szkoleń oraz na stronie internetowej CDR. W okresie tym, w wersji elektronicznej przygotowano 15 opracowań m.in. z zakresu WPR na lata 2014-2020, ekonomicznych aspektów odnawialnych źródeł energii, a także 60 innych prezentujących najnowsze osiągnięcia w branży rolno-spożywczej oraz kierunki zmian strukturalnych w rolnictwie. Wydawano kwartalnik pn. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego oraz opracowano 38 e-Biuletynów Informacyjnych wysyłanych do wszystkich doradców zarejestrowanych w systemie teleinformatycznym.

(dowód: akta kontroli str. 861-875, 882, 960-966)

1.4. W badanym okresie w CDR opracowywano analizy i prognozy w zakresie rozwoju doradztwa rolniczego, do których należały m.in. diagnoza potrzeb edukacyjnych uczestników form edukacyjnych organizowanych przez CDR (przeprowadzana dwa razy w roku¹⁰) oraz coroczna analiza stopnia wykorzystania uprawnień przez doradców i ekspertów, służąca monitorowaniu zmian i ich wpływu na organizację oraz stan zatrudnienia w jednostkach doradczych.

¹⁰ Wyniki ankiety uwzględniano przy opracowywaniu ofert szkoleniowych dla odr. Diagnozie potrzeb edukacyjnych uczestników służyła również ankieta podstawowych obszarów działalności doradców jdr umieszczona na stronie internetowej CDR, udostępniona kierownikom Powiatowych Zespołów Doradztwa ODR.

Dokonując analizy zagadnień związanych z organizacją jednostek doradztwa rolniczego wskazywano m.in. na konieczność: nowelizacji ustawy o jdr w części dotyczącej zadań i podległości WODR oraz wprowadzenia uregulowań prawnych zapewniających ścisłą współpracę doradztwa rolniczego z instytucjami badawczo-rozwojowymi.

Dyrektor CDR wyjaśnił, że: „CDR nie ma żadnych uwarunkowań prawnych, a co za tym idzie narzędzi (systemu), które pozwoliłyby na sprawdzenie stopnia wdrożenia (wykorzystania) przekazywanych do WODR materiałów, a także na zbieranie informacji nt. liczby i rodzajów zadań wykonywanych przez ośrodki doradztwa rolniczego. Informacje takie uzyskiwane są incydentalnie, na zasadzie np. współpracy działów merytorycznych CDR z odpowiadającymi im działami wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego. Informacje te dotyczą rodzajów i tematyki, a nie liczby zadań (...)”.

Przygotowywano i zamieszczano na stronie internetowej CDR analizy rynków rolnych (zboża, mleka, mięs), a na zlecenie MRiRW analizy rynku nawozów mineralnych oraz cen nawozów.

(dowód: akta kontroli str. 1037-1041, 1566-1579, 1725-1787)

1.5. W CDR działał centralny system informacji i bazy danych. Na potrzeby doradztwa rolniczego założono witrynę internetową www.cdr.gov.pl zawierającą informacje dotyczące działalności CDR i doradztwa rolniczego w Polsce, na której ewidencjonowano liczbę „wejść” (w: 2010 r. – 437.432, 2011 r. – 373.775, 2012 – 357.046, 2013 (I półrocze) – 217.880)¹¹. Na stronie internetowej CDR zamieszczano ogólnodostępny e-Biuletyn Informacyjny prezentujący bieżącą ofertę CDR i WODR-ów oraz aktualne zagadnienia dotyczące funkcjonowania doradztwa rolniczego. Ponadto na potrzeby doradztwa rolniczego na stronie internetowej CDR umożliwiono m.in. dostęp do innych portali i serwisów o tematyce rolniczej, a także do baz gospodarstw agroturystycznych, przetwórców ekologicznych, demonstracyjnych gospodarstw ekologicznych, itp.

W Centrum przygotowano i prowadzono w systemie teleinformatycznym bazy danych zawierające listy doradców rolniczych, rolnośrodowiskowych, leśnych i ekspertów przyrodniczych. Listy prowadzone przez CDR były jawne – § 13 rozporządzenia w sprawie szkoleń (...) oraz zawierały dane wynikające odpowiednio z § 9 ust. 4, § 10 ust. 3 oraz § 11 ust. 5 ww. rozporządzenia w sprawie szkoleń (...).

W badanym okresie z listy doradców rolnośrodowiskowych skreślono 48 doradców¹², którzy nie odbyli szkolenia i nie zdali egzaminu w zakresie wymogów wzajemnej zgodności w terminie określonym w § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szkoleń dla podmiotów, których dotyczą działania objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz doradzania odnośnie do sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej¹³.

Do Dyrektora CDR o ponowne wpisanie na listę zwróciło się 10 doradców, z których 9 zostało wpisanych po spełnieniu wymogu określonego w § 10 ust. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie szkoleń (...). Siedmiu doradców skorzystało z przysługującego im prawa odwołania się do Ministra RiRW od decyzji Dyrektora CDR o skreśleniu. We wszystkich przypadkach decyzjami Ministra RiRW zostali ponownie wpisani przez Dyrektora CDR na listę doradców rolnośrodowiskowych¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1047-1084, 1187-1192, 1673-1674)

¹¹ Dostęp do większości informacji był bezpłatny i publiczny, za wyjątkiem baz danych i systemów informacji, które wymagają (zgodnie z umowami z MRiRW) rejestracji użytkowników.

¹² Spośród 48 skreślonych – w dniu 16 czerwca 2010 r. – z listy doradców rolnośrodowiskowych 15 było pracownikami jdr, 29 firm prywatnie świadczących usługi doradcze, a czterech pracownikami Izb Rolniczych.

¹³ Dz. U. z 2010 r. Nr 3, poz. 17.

¹⁴ Za zgodą MRiRW czterech doradców zobowiązano do ukończenia szkolenia w zakresie wzajemnej zgodności w późniejszym terminie (ze względu na wystąpienie tzw. „sily wyższej”), trzech pozostałych doradców wpisano na podstawie szkoleń dotyczących zasad wzajemnej zgodności jakie odbyli przed 2011 r.

W badanym okresie z listy ekspertów przyrodniczych skreślono 231 ekspertów, w tym 230 z powodu niewypełnienia obowiązku złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu sprawdzającego wiedzę i umiejętności dotyczące Programu rolnośrodowiskowego, w zakresie i terminie wynikającym z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szkoleń dla podmiotów, których dotyczą działania objęte PROW 2007-2013 oraz doradzania odnośnie do sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej¹⁵. W jednym przypadku skreślenia dokonano na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 30 lipca 2010 r. (§ 15 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia). Nie wystąpiły przesłanki do skreślenia pracowników jdr.

Od decyzji Dyrektora CDR o skreśleniu z listy ekspertów odwołało się do Ministra RiRW czterech ekspertów, z tego dwóch – na podstawie dokumentu potwierdzającego odbycie szkolenia – przywrócono na listę ekspertów przyrodniczych, a odwołanie jednej osoby rozpatrzono negatywnie. W jednym przypadku Minister RiRW, po trwającej dwa lata procedurze odwoławczej, dokonał ponownego wpisu na ww. listę¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1068-1084, 1187-1192)

W latach 2010 – 2013 (I półrocze) z listy doradców rolniczych wykreślono 658 doradców, którzy nie dopełnili wymogu określonego w § 15 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie szkoleń (...) polegającego na uczestniczeniu w szkoleniu uzupełniającym w związku ze zmianą przepisów dotyczących minimalnych wymogów wzajemnej zgodności oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie w ramach działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów”¹⁷.

W badanym okresie 19 doradców złożyło do Ministra RiRW odwołania od decyzji Dyrektora CDR o skreśleniu z listy doradców rolniczych (w: 2011 r. – 5 i 2012 r. – 14). We wszystkich przypadkach Minister RiRW nie znalazł podstaw uznania odwołań i utrzymał w mocy decyzje Dyrektora CDR o skreśleniu z listy doradców. W przypadku 12 z 18 doradców uczestniczących w dodatkowych szkoleniach uzupełniających (w terminie 12 miesięcy od dnia skreślenia z listy doradców rolniczych) - Dyrektor CDR - podjął decyzję o ponownym wpisaniu ich na listę doradców rolniczych¹⁸.

W latach 2010-2013 (I półrocze) skreślenia z list doradców i ekspertów dokonywane były na podstawie „Procedury skreślenia doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych, ekspertów przyrodniczych, doradców leśnych z list – odpowiednio doradców i ekspertów”¹⁹.

(dowód: akta kontroli str. 813-842, 1085-1104, 1133-1182, 1343-1344, 1687, 1710-1715)

¹⁵ W dniu 16 kwietnia 2010 r. skreślono 230 ekspertów przyrodniczych.

¹⁶ W przypadku tym Minister RiRW utrzymał w mocy decyzję o skreśleniu z listy ekspertów przyrodniczych. Decyzja Ministra RiRW o skreśleniu została uchylona przez WSA w Warszawie i ekspert został ponownie wpisany na listę ekspertów przyrodniczych. W 2012 r. ekspert ten po raz kolejny został skreślony (Wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska), a następnie – po odwołaniu się do Ministra RiRW – wpisany na listę ekspertów.

¹⁷ W dniach: 9 marca i 28 czerwca 2011 r. oraz 13 lutego 2012 r. skreślono łącznie 658 doradców rolniczych, z których 228 było pracownikami jdr.

¹⁸ Wszyscy doradcy zwrócili się z wnioskiem do Dyrektora CDR o umożliwienie uczestnictwa w szkoleniu uzupełniającym przy czym sześciu nie zdało z wynikiem pozytywnym egzaminu końcowego.

¹⁹ Zarządzenie nr 11/11 Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dnia 11 lipca 2011 r. zmieniające zarządzenie nr 11/10 Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dnia 1 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia Procedury skreślenia doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych, ekspertów przyrodniczych, doradców leśnych z list – odpowiednio doradców/ekspertów.

1.6. Upowszechnianie wśród doradców WODR wyników badań naukowych w praktyce rolniczej odbywało się przez: organizowane we współpracy z instytucjami naukowymi konferencje i sympozja naukowe, upowszechnianie wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz wyników badań naukowych. Prowadzono także prace badawcze i doświadczenia realizowane w pokazowym Gospodarstwie Ekologicznym w Chwałowicach, będącym bazą praktycznego szkolenia (doradców, nauczycieli, rolników) na zlecenie placówek naukowych oraz w trakcie organizowanych corocznie Dni z Rolnictwem Ekologicznym. W latach 2011-2013 (I półrocze) zrealizowano 11 doświadczeń dotyczących doboru odmian zbóż, kukurydzy, strączkowych i ziemniaka do upraw ekologicznych, 4 doświadczenia płodozmianowe, 2 doświadczenia jakościowe oraz 3 doświadczenia z zakresu produkcji zwierzęcej.

(dowód: akta kontroli str. 861-863, 867-871, 969-1009, 1566-1579, 1718-1724)

Zgodnie z art. 4 ust. 1a ustawy o jdr Centrum przeprowadzało kontrole prywatnych podmiotów doradczych w zakresie spełniania przez podmioty kontrolowane warunków niezbędnych do udzielenia akredytacji oraz przestrzegania przez podmioty kontrolowane warunków dotyczących świadczenia usług doradczych objętych udzieloną akredytacją²⁰. Do kontroli w ww. zakresie, prowadzonych na podstawie Procedury kontroli podmiotów doradczych, świadczących usługi doradcze dofinansowywane z działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” PROW na lata 2007-2013”, powołano zespół liczący 27 pracowników CDR²¹.

W badanym okresie na wniosek MRiRW przeprowadzono 139 kontroli podmiotów doradczych w zakresie spełniania przez podmioty warunków niezbędnych do udzielenia akredytacji, z tego w: 2010 r. – 44, 2011 r. – 41, 2012 r. – 35 i 2013 r. (I półrocze) - 19. Kontrola dwóch podmiotów wykazała, że nie spełniają one warunków umożliwiających wykonywanie działalności w zakresie świadczenia usług doradczych rolnikom²².

W latach 2010-2013 (I półrocze) przeprowadzono łącznie 26 kontroli podmiotów w zakresie przestrzegania warunków dotyczących świadczenia usług doradczych objętych udzieloną akredytacją, z tego w 2013 r. (I półrocze) kontrolą objęto 14 ze 128 podmiotów doradczych realizujących usługi w 2012 r. (tj. 10,9%).

Spośród skontrolowanych akredytowanych podmiotów prowadzących doradztwo rolnicze pięć podmiotów skontrolowanych w 2011 r. zostało ocenionych pozytywnie. W 2012 r. w stosunku do jednego z siedmiu skontrolowanych podmiotów doradczych wystąpiono do MRiRW o cofnięcie akredytacji, a w 2013 r. w stosunku do ośmiu z 13 skontrolowanych podmiotów stwierdzono, że nie przestrzegały one warunków dotyczących świadczenia usług doradczych. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli dotyczyły dokumentacji prowadzonej niezgodnie z metodyką doradzania oraz niewystarczającej liczby wizyt

²⁰ Na zasadach określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich.

²¹ Zarządzenie nr 07/09 Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie wprowadzenia Procedury kontroli podmiotów doradczych, świadczących usługi doradcze dofinansowywane z działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów PROW na lata 2007-2013” oraz zmieniające zarządzenie nr 19/11 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie wprowadzenia ww. Procedury oraz powołania zespołu do przeprowadzania kontroli w zakresie przestrzegania przez podmioty kontrolowane warunków dotyczących świadczenia usług doradczych objętych akredytacją.

²² Informacje o wynikach kontroli CDR przekazano MRiRW w dniach: 30 grudnia 2010 r. oraz 9 lipca 2011 r.

doradcy w gospodarstwie przy sporządzaniu oceny oraz planu dostosowania gospodarstwa do minimalnych wymagań wzajemnej zgodności oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Spośród 26 skontrolowanych niepublicznych podmiotów doradczych w zakresie przestrzegania warunków dotyczących świadczenia usług doradczych objętych udzieloną akredytacją 21 podmiotów wybranych zostało na podstawie analizy sprawozdań otrzymanych z MRiRW²³, a pięć na podstawie zgłoszonych nieprawidłowości²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 861-866, 881-939, 1183-1184, 1124-1132, 1329-1342)

1.7. Zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie akredytacji podmiotów świadczących usługi doradcze w ramach działania "Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów" objętego PROW 2007-2013²⁵, CDR otrzymało informację z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) o akredytowanych podmiotach, których usługi naruszają interesy prawne lub ekonomiczne rolników lub posiadaczy lasów lub interesy UE lub sektora finansów.

Na mocy porozumienia z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie współpracy w celu zapewnienia właściwej realizacji zadań związanych z przyznawaniem i wypłatą pomocy w ramach ww. działania oraz zabezpieczenia interesów finansowych UE i sektora finansów publicznych, CDR przekazało ARiMR informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2012 r. w siedmiu prywatnych podmiotach doradczych, a ARiMR udostępniła CDR dane beneficjentów działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów”²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 940-959)

1.8. Stosownie do art. 4 ust. 4 ustawy o jdr CDR wykonywało odpłatne usługi obejmujące m.in. usługi poligraficzne, laboratoryjne, szkoleniowe, hotelowe, gastronomiczne i transportowe oraz sporządzanie planów działalności rolnośrodowiskowej lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych. Wysokość wynagrodzenia za usługi została określona w cenniku podanym na stronie internetowej CDR.

W latach 2010 – 2013 (I półrocze) obowiązywały trzy cenniki usług wykonywanych odpłatnie przez CDR, zatwierdzone przez Ministra RiRW i wcześniej zaopiniowane przez Społeczną Radę Doradztwa Rolniczego, co było zgodne z art. 13 ust. 1 ustawy o jdr.

W badanym okresie za usługi wykonywane odpłatnie CDR uzyskało przychody w łącznej kwocie 13.146,1 tys. zł, z tego w: 2010 r. – 4.538,1 tys. zł, 2011 r. – 4.021,7 tys. zł, 2012 r. – 3.345,7 tys. zł oraz 2013 r. (I półrocze) – 1.240,5 tys. zł. Najwyższe przychody w łącznej kwocie 7.869,8 tys. zł uzyskano z działalności

²³ Analizy sprawozdań zawierające m.in. dane dotyczące liczby i wartości umów podpisanych i zrealizowanych przez podmioty były przez MRiRW przesłane (w wersji elektronicznej) odpowiednio: za 2010 r. – 29 czerwca 2011 r., za 2011 r. – 17 maja 2012 r., za 2012 r. – 10 kwietnia 2013 r.

²⁴ W Procedurze przewidziano, że źródłem informacji będzie analiza rocznych sprawozdań, które przekazywane są przez prywatne podmioty doradcze do MRiRW (wybór podmiotów doradczych do kontroli dokonywany jest w pierwszej kolejności metodą analizy ryzyka). Zakładano również możliwość losowego typowania podmiotów doradczych do kontroli (decyzją Dyrektora CDR), który uwzględniłby następujące elementy ryzyka: ilościowy zakres świadczonych usług; wartość usług doradczych w przeliczeniu na osobę uprawnioną do wykonywania usług doradczych; zgłoszone nieprawidłowości lub podejrzenia o nieprawidłowości w świadczeniu usług doradczych przez podmiot doradczy.

²⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1357.

²⁶ Pisma ARiMR i CDR z dnia 28 marca 2013 r.

szkoleniowej (59,9% wszystkich uzyskanych przychodów)²⁷. W latach 2010 – 2013 (I półrocze) najniższe przychody uzyskano z usług polegających na wykonywaniu analiz i opracowań ekonomicznych, finansowych i technologicznych oraz planów nawożenia odpowiednio 739,8 tys. zł i 894,3 tys. zł. Nie uzyskano przychodów z tytułów: prowadzenia ksiąg rachunkowych w gospodarstwach rolnych, sporządzania planów ochrony roślin i zgłoszeń działalności w rolnictwie ekologicznym oraz wypełniania dokumentów dla grup producenckich (np. do rejestracji w KRS).

Dyrektor CDR wyjaśnił m.in., że: „W związku z ustaleniem przez Ministra Finansów wynagrodzeń bezosobowych na poziomie z 2011 r. jednostka nie mogła w kolejnych latach realizować wszystkich możliwych do zrealizowania przedsięwzięć. Na przestrzeni trzech lat można zauważyć, że przychody z tytułu prowadzonej działalności szkoleniowej zmalały niemal trzykrotnie a co za tym idzie wynik finansowy jednostki jest coraz niższy.”

(dowód: akta kontroli str. 767-785, 1370-1371, 1650-1662)

1.9. Realizując zadania z zakresu rozwoju doradztwa rolniczego w CDR podejmowano współpracę z agencjami rządowymi pracującymi dla potrzeb rozwoju wsi i rolnictwa, jednostkami badawczo-rozwojowymi, szkołami wyższymi, partnerami zagranicznymi oraz innymi organizacjami i instytucjami pracującymi na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

(dowód: akta kontroli str. 861-863, 872-874, 1566-1579)

1.10. W latach 2010 – 2013 (I półrocze) nie wpłynęły do CDR skargi na sposób realizacji zadań i poziom wykonywanych odpłatnie usług.

(dowód: akta kontroli str. 770)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W 2011 i 2012 r. CDR nie przeprowadziło planowanych w Procedurze²⁸ co najmniej 10% kontroli pomiotów doradczych w zakresie przestrzegania warunków dotyczących świadczenia usług doradczych objętych akredytacją w danym roku kalendarzowym. W 2011 r. kontrolą objęto²⁹ 6,8%, a w 2012 r. 7,3% kontroli. Z wyjaśnień Dyrektora CDR wynikało m.in., że nieprzeprowadzenie planowanej liczby kontroli miało związek ze zbyt późnym przekazywaniem analizy sprawozdań przez MRiRW (29 czerwca 2011 r. i 17 maja 2012 r.), a także realizacją innych zadań przez członków zespołów kontrolujących lub zmianami w przepisach. Zaplanowano zmianę w Procedurze i dostosowanie liczby kontroli do normy UE, tj. kontroli 5% podmiotów.

(dowód: akta kontroli str. 883, 912-939, 1183-1184, 1329-1331)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

²⁷ W latach 2010-2013 (I półrocze) przychody kształtowały się następująco: 3.291,7 tys. zł, 2.342,4 tys. zł, 1.617,6 tys. zł i 618,0 tys. zł.

²⁸ Procedura kontroli podmiotów doradczych, świadczących usługi doradcze dofinansowywane z działania „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” PROW na lata 2007-2013.

²⁹ W 2011 r. skontrolowano 5 podmiotów z 74 realizujących usługi w 2010 r. (6,8%), a w 2012 r. – 7 z 95 podmiotów realizujących usługi w 2011 r. (7,3%).

2. Prowadzenie działań dotyczących funkcjonowania systemu doradztwa po planowanych zmianach w ramach WPR

Opis stanu faktycznego

W związku z projektowanymi modyfikacjami WPR w latach 2014-2020 i uznaniem doradztwa rolniczego za podstawowy czynnik podniesienia konkurencyjności europejskiego rolnictwa oraz zapewnieniu transferu wiedzy od nauk rolniczych do praktyki, CDR obowiązane zostało m.in. do przejęcia funkcji Centralnego Sekretariatu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (Centralnego Sekretariatu KSOW) oraz utworzenia *Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie*³⁰. W dniu 28 października 2013 r. poinformowano Ministra RiRW o podjęciu następujących działań³¹:

- powołano zespół roboczy do spraw opracowania koncepcji i modelu wdrażania działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020³²;
- opracowano wstępny raportu dot. przygotowań CDR do przejęcia funkcji Centralnego Sekretariatu KSOW;
- przygotowano koncepcję funkcjonowania Partnerstwa na rzecz Innowacji, zakładającą powstanie Krajowej Sieci Partnerstwa Innowacyjnego w oparciu o publiczny system doradztwa rolniczego oraz jednostki badawcze resortu rolnictwa.

Dyrektor CDR wyjaśnił m.in., że: „W/w dokumenty zostaną w listopadzie br. przedłożone do zatwierdzenia przez MRiRW. Przyjęcie tych dokumentów pozwoli CDR na przystąpienie do przeprowadzenia zmian organizacyjnych w jednostce (...). Założenia do zmian organizacyjnych będą opracowane w grudniu br. jako projekt zmian w regulaminie organizacyjnym Centrum i przekazane do zatwierdzenia Ministrowi RiRW.”

Dyrektor CDR wskazał ponadto na dodatkowe działania służące przygotowaniu CDR do przyszłych zadań, polegających na: podjęciu współpracy z Duńskim Centrum Transferu Technologii; przeprowadzeniu kwerendy stron internetowych instytutów branżowych i wyższych uczelni rolniczych w celu zidentyfikowania potencjalnych partnerów; sformułowaniu wstępnego katalogu potrzeb w zakresie utworzenia niezbędnych baz danych oraz podjęciu czynności rozpoznania dostępnych rozwiązań technicznych i technologicznych dla wprowadzenia elektronicznego systemu obiegu dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 861-875, 1042-1045, 1580-1607)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

³⁰ Pismo Ministra RiRW z dnia 6 września 2013 r.

³¹ Dyrektor CDR wyjaśnił, że informacje o podejmowanych działaniach były dwukrotnie prezentowane na posiedzeniach grupy roboczej ds. PROW 2014-2020.

³² Zarządzenie nr 12/13 Dyrektora CDR z dnia 4 lipca 2013 r.

3. Prawidłowość prowadzenia gospodarki finansowej i wykorzystania środków publicznych

3.1. Plany finansowe i sprawozdania z ich wykonania

Opis stanu
faktycznego

Przedkładane Ministrowi RiRW przez Dyrektora CDR plany finansowe na lata 2010-2013 każdorazowo były pozytywnie opiniowane przez Społeczną Radę Doradztwa Rolniczego.

(dowód: akta kontroli str. 139-153, 194-201, 234-252)

Plany finansowe na lata 2010 i 2011 na wniosek Dyrektora CDR były korygowane dwukrotnie, a plan na 2012 r. – jeden raz. Do 30 czerwca 2013 r. Dyktor CDR nie występował do Ministra RiRW o korektę planu na 2013 r.

Korekty dotyczyły głównie zwiększenia przychodów ogółem (w 2010 r. – łącznie o 27%, w 2011 r. – o 6,4% a w 2012 r. – o 9,3%) oraz zwiększenia kosztów ogółem (w 2010 r. – łącznie o 17,9%, w 2011 r. – o 9,1% a w 2012 r. – o 14,6%). Zmiany te związane były z realizowaniem przedsięwzięć, których nie uwzględniono na etapie sporządzania projektów planu finansowego na poszczególne lata.

Corocznie korygowano planowane środki na wydatki majątkowe, a w 2010 r. pierwotnie nie zaplanowano ich, a po korekcie ujęto w kwocie 1.041 tys. zł. Korekta ta wynikała ze zwiększenia dotacji na bieżące wydatki, co pozwoliło Centrum przeznaczyć część środków uzyskanych z działalności gospodarczej na wydatki majątkowe. W 2011 r. zmniejszono planowane wydatki majątkowe o 237 tys. zł (13,1%), w związku z przeniesieniem części wydatków związanych z inwestycją dotyczącą modernizacji systemu grzewczego w budynku CDR na 2012 r. Z tych powodów oraz z uwagi na konieczność dalszych prac inwestycyjnych w budynku w Krakowie, wynikających z zaleceń przeciwpożarowych, w 2012 r. zwiększono planowane wydatki majątkowe o 463 tys. zł (18,5%).

Przedkładane Ministrowi RiRW korekty planów finansowych były pozytywnie opiniowane przez Społeczną Radę Doradztwa Rolniczego. Minister RiRW nie zgłaszał zastrzeżeń do proponowanych zmian w planie.

(dowód: akta kontroli str. 101-137, 167-193, 218-233, 1231, 1561-1564)

Sprawozdania z wykonania planów finansowych za poszczególne lata zostały zatwierdzone przez MRiRW, a następnie przedłożone do zatwierdzenia Ministrowi Finansów w terminie określonym w § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej oraz sporządzania planu finansowego jednostek doradztwa rolniczego³³. Zgodnie z § 7 ust. 3 tego rozporządzenia CDR przesłało do MRiRW sprawozdania finansowe za 2010 r., 2011 r. i 2012 r. do zatwierdzenia. Sprawozdania te Minister RiRW zatwierdził z zachowaniem terminu określonego w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³⁴ (uor).

(dowód: akta kontroli str. 88-100, 154-166, 202-217, 253-255, 552-557, 1678-1686)

³³ Dz. U. Nr 223, poz. 1780 ze zm.

³⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

W dniu 20 grudnia 2012 r. Dyrektor CDR zaciągnął pożyczkę w wysokości 544 tys. zł na realizację inwestycji dotyczącej termomodernizacji budynku Centrum, pomimo że w planie finansowym CDR środki na ten cel nie były planowane.

Skutkowało to przekroczeniem upoważnienia do zaciągania zobowiązań określonego planem finansowym, co było niezgodne z art. 46 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁵ (uofp).

(akta kontroli str. 206, 215)

Zastępca Dyrektora CDR wyjaśnił, że Centrum otrzymało zawiadomienie w sprawie przyznania pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w dniu 17 grudnia 2012 r. i do tej chwili „nie było wiadomo, czy pożyczka na dofinansowanie termomodernizacji budynku CDR zostanie przyznana i dlatego wcześniej nie wnioskowano o jej uwzględnienie w planie finansowym na 2012 r.”

Kontrola wykazała, że działania w sprawie zaciągnięcia pożyczki CDR prowadziło od września 2012 r.

Zaciągnięte zobowiązanie w wysokości 544 tys. zł nie zostało także ujęte w planie finansowym na 2013 r. a Dyrektor CDR nie wnioskował do Ministra RiRW o jego korektę.

Zastępca Dyrektora CDR wyjaśnił, że pożyczka nie została uwzględniona również w planie finansowym CDR na 2013 r. dlatego, że podczas prac nad projektem ustawy budżetowej na 2013 r., tj. w sierpniu 2012 r., CDR nie planowało jeszcze zaciągnięcia tej pożyczki. Natomiast o korektę planu CDR nie wnioskowało w trakcie 2013 r., gdyż nie przewidywało i nie przewiduje istnienia zobowiązania z tytułu tej pożyczki na dzień 31 grudnia 2013 r., jako że została ona spłacona w dniu 10 października 2013 r.

Kontrola wykazała, że zgodnie z zawartą umową pożyczki, kwota 163 tys. zł została rozłożona na raty do 31 marca 2022 r. Ponadto w dniu 20 grudnia 2012 r. Centrum zawarło z WFOŚiGW umowę o ustanowienie kaucji stanowiącej zabezpieczenie wierzytelności z tytułu udzielonej CDR pożyczki. Kaucja ta została złożona na rachunku WFOŚiGW w formie lokaty terminowej, od której uzyskiwano kwartalne odsetki przelewane na rachunek CDR. Na dzień 30 czerwca 2013 r. Centrum uzyskało z tego tytułu 6,8 tys. zł. Należność ta została wykazana w sprawozdaniu z realizacji planu finansowego za 2012 r., sporządzonym w dniu 8 kwietnia 2013 r. w należnościach długoterminowych.

(dowód: akta kontroli str. 206, 247, 311, 331, 341-344, 1555-1560, 1664)

Zaciągnięte z tytułu pożyczki zobowiązanie zostało wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu finansowego za 2012 r. i w sprawozdaniu Rb-Z o stanie zobowiązań na koniec IV kwartału 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 377, 206)

Kontrola wykazała również przekroczenie w 2012 r. zaplanowanych kwot na wynagrodzenia pozostałe (bezosobowe).

W sprawozdaniu z wykonania planu finansowego za 2012 r. podano, że koszty poniesione na wynagrodzenia pozostałe (bezosobowe) były wyższe od planowanych o 152 tys. zł, tj. o 37,8% (plan 402 tys. zł, wykonanie 554 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 205)

³⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 885.

Było to niezgodne z art. 162 pkt 3 uofp i art. 24 ust. 1 pkt 8 oraz 26 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej³⁶.

Dyrektor CDR wyjaśnił, że w trakcie roku budżetowego, zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw..., Centrum wystąpiło o zwiększenie wielkości wynagrodzeń bezosobowych ujętych w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej na rok 2012 z 2 marca 2012 r.³⁷

Wniosek CDR nie został uwzględniony w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie wyrażenia zgody na zwiększenie wielkości wynagrodzeń bezosobowych w roku 2012³⁸.

(dowód: akta kontroli str. 1641-1643)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie zaciągnięcie przez CDR zobowiązań przekraczających kwotę ustaloną w planie finansowym na 2012 r., a także nieujęcie tego zobowiązania w planie finansowym na 2013 r. Negatywnie oceniono również przekroczenie planowanych kwot na wynagrodzenia bezosobowe w 2012 r.

3.2. Wielkość i struktura przychodów

Opis stanu
faktycznego

Przychody ogółem w poszczególnych latach wyniosły: w 2010 r. – 16.989 tys. zł (97,9% planu po zmianach w kwocie 17.350 tys. zł), w 2011 r. – 17.709 tys. zł (102% planu po zmianach w wysokości 17.358 tys. zł), w 2012 r. – 16.943 tys. zł (99,6% planu po zmianach w kwocie 17.013 tys. zł). Według stanu na 30 czerwca 2013 r. przychody wyniosły 7.827 tys. zł, tj. 47,9% planu po zmianach wynoszącego 16.330 tys. zł.

Głównym źródłem przychodów Centrum w okresie objętym kontrolą była dotacja celowa z budżetu państwa, stanowiąca w 2010 r. 65,1% przychodów ogółem, a w 2011 r., 2012 r. i w I półroczu 2013 r. odpowiednio: 68,5%, 69,9% i 73,3% przychodów ogółem.

Przychody z działalności gospodarczej stanowiły w 2010 r. – 27,7% przychodów ogółem, w 2011 r. – 24,4%, w 2012 r. – 22,7% a w I półroczu 2013 r. – 18,3% przychodów ogółem.

W latach 2010-2013 (I półrocze) Centrum otrzymywało także środki od ARiMR w wysokości od 0% do 0,9% przychodów ogółem, środki otrzymane z Unii Europejskiej – stanowiące od 0,1% do 0,7%, oraz inne przychody finansowe.

(dowód: akta kontroli str. 91, 157, 205, 646)

W 2010 r. osiągnięto niższe przychody od planowanych o kwotę 361 tys. zł z powodu m.in.:

- nieotrzymania z ARiMR płatności z tytułu przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, dopłat bezpośrednich i płatności z ONW, z uwagi na ich przesunięcie na kolejny rok kalendarzowy;
- niższych przychodów z działalności gospodarczej, wynikających z przesunięcia rozliczenia przychodu z tytułu refundacji wydatków za zakupione środki trwałe na cele szkoleniowe.

(dowód: akta kontroli str. 98)

³⁶ Dz. U. Nr 291, poz. 1707.

³⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 273.

³⁸ Dz. U. z 2012 r. poz. 1353.

W 2011 r. osiągnięto przychody wyższe od planowanych o 351 tys. zł z powodu m.in.:

- otrzymania z ARiMR większych niż zaplanowano dopłat do gruntów rolnych;
- wyższych od zaplanowanych przychodów z tytułu odsetek od wolnych środków przekazywanych w zarządzenie lub depozyt Ministrowi Finansów;
- wyższych od zaplanowanych przychodów z działalności gospodarczej z powodu zrealizowania przez Centrum przedsięwzięć, do których przystąpiono już po sporządzeniu ostatecznej korekty planu finansowego na 2011 r.;
- przyznania Centrum w grudniu 2011 r. planowanej na 2012 r. płatności z tytułu realizacji I etapu umowy zawartej z fundacją FAPA oraz z uzyskania nieplanowanych wpływów wynikających z naliczenia kary umownej.

(dowód: akta kontroli str. 164-165)

W 2012 uzyskano przychody niższe od zaplanowanych o kwotę 70 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 213)

Zgodnie z art. 48 ust. 2 uofp od maja 2011 r. CDR dokonywało lokat wolnych środków w formie depozytu u Ministra Finansów (depozyty overnight oraz depozyty terminowe).

W latach 2010-2013 (I półrocze) Centrum uzyskało odsetki od powyższych depozytów w łącznej wysokości 195,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 300, 310-346, 1646, 1664)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3.3. Wielkość i struktura kosztów

Opis stanu
faktycznego

Koszty ogółem Centrum w poszczególnych latach wyniosły: w 2010 r. – 16.437 tys. zł (97,2% planu po zmianach w kwocie 16.908 tys. zł), w 2011 r. – 16.809 tys. zł (98,5% planu po zmianach wynoszącego 17.058 tys. zł), w 2012 r. – 16.850 tys. zł (97,5% planu po zmianach w wysokości 17.285 tys. zł) i w I półroczu 2013 r. – 8.097 tys. zł (50,5% planu po zmianach wynoszącego 16.041 tys. zł).

W okresie objętym kontrolą najwyższe koszty były ponoszone na: wynagrodzenia stanowiące w 2010 r. 53,7% kosztów ogółem a w 2011 r., 2012 r. i w I półroczu 2013 r. stanowiły odpowiednio 53,2%, 51,9% i 52,4% kosztów ogółem.

Pozostałe usługi obce stanowiły: w 2010 r. 12,4% kosztów ogółem a w 2011 r., 2012 r. i w I półroczu 2013 r. odpowiednio 14,4%, 17,1% i 12,4% kosztów ogółem.

Istotną pozycję w kosztach ogółem stanowiły materiały i energia które w 2010 r. wyniosły 11,6% kosztów ogółem a w 2011 r., 2012 r. i w I półroczu 2013 r. – odpowiednio 12,2%, 11,2% i 9% kosztów ogółem a także ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia stanowiące w 2010 r. i 2011 r. – 10%, w 2012 r. – 10,9% i w I półroczu 2013 r. – 8,9%.

(dowód: akta kontroli str. 91, 157-158, 205, 646-647)

W 2010 r. koszty CDR były niższe od planowanych o 471 tys. zł. Było to spowodowane m.in.:

- oszczędnościami w wydatkach na zakupy materiałów i energii;
- niższymi kosztami remontów;
- niższymi kosztami usług obcych wynikającymi z przyjętych ograniczeń w zlecaniu usług i wykonywaniu niezbędnych prac we własnym zakresie;

- obniżeniem pozostałych kosztów rodzajowych, przez niższe koszty ubezpieczeń oraz racjonalizację kosztów podróży służbowych i zagranicznych;
- zmniejszeniem pozostałych kosztów operacyjnych spowodowanym mniejszą niż zakładano wartością sprzedawanych towarów.

(dowód: akta kontroli str. 98-99)

W 2011 r. niższe od planowanych o 249 tys. zł koszty CDR wynikały m.in. z: niższych kosztów usług obcych, wynagrodzeń i niższych pozostałych kosztów rodzajowych, w tym kosztów ubezpieczeń oraz racjonalizacji kosztów podróży służbowych i zagranicznych.

W 2012 r. niższe koszty od zaplanowanych o 435 tys. zł wynikały także z niższych kosztów usług, remontów i ubezpieczeń.

(dowód: akta kontroli str. 165-166)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

3.4. Wydatki majątkowe

Opis stanu
faktycznego

W 2010 r. CDR zrealizowało wydatki majątkowe w kwocie: 984 tys. zł z zaplanowanych 1.041 tys. zł (94,5% planu po zmianach). Kwotę tę przeznaczono głównie na: maszyny i urządzenia do przetwórstwa mięsa oraz komorę chłodniczą (393 tys. zł), linię do produkcji soków naturalnych metodą tłoczenia (181 tys. zł), system zarządzania Forte (50 tys. zł) oraz kolektor odbierający z dozownikiem na separator i odpylacz do odsiewacza (50 tys. zł), a także klimatyzację (49 tys. zł), sprzęt komputerowy (44 tys. zł) i przyłącze wody do budynku Centrum (34 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 97-98)

W 2011 r. wydatki majątkowe CDR wyniosły 1.487 tys. zł (w tym 700 tys. zł z dotacji celowej) z zaplanowanych 1.568 tys. zł (94,8% planu po zmianach). Środki te przeznaczone zostały głównie na: uruchomienie Centrum Praktycznego Szkolenia w zakresie „Przetwórstwa na poziomie gospodarstwa” – 933 tys. zł (700 tys. zł finansowane z dotacji celowej i 233 tys. zł finansowane z własnych środków CDR), samochody osobowe dla Centrali i oddziałów – 240 tys. zł, ciągnik (90 tys. zł), prace przygotowawcze do inwestycji dotyczącej modernizacji systemu grzewczego w budynku Centrum (66 tys. zł) oraz adaptację budynku oddziału w Krakowie do zaleceń p.poż. (44 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 164)

W 2012 r. wydatki majątkowe CDR wyniosły 2.693 tys. zł (w tym 434 tys. zł z dotacji celowej) z zaplanowanych 2.963 tys. zł (90,9% planu po zmianach). Środki te przeznaczone zostały głównie na: modernizację systemu grzewczego – 1.366 tys. zł, termomodernizację budynku – 735 tys. zł (581 tys. zł finansowane ze środków CDR, w tym z pożyczki uzyskanej z WFOŚiGW i 154 tys. zł finansowane z dotacji celowej), rozszerzenie działalności Centrum Praktycznego Szkolenia w zakresie małego przetwórstwa o moduł MLEKO – 292 tys. zł (280 tys. zł finansowane z dotacji celowej i 12 tys. zł finansowane z własnych środków), a także wykonanie instalacji drenażu i kanalizacji w budynku Oddziału w Radomiu (194 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 206, 212)

Niższe od zaplanowanych wykonanie wydatków majątkowych głównie w 2012 r. o 270 tys. zł wynikało przede wszystkim z uzyskania niższych od zaplanowanych kwot wydatków po rozstrzygnięciu w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 91-92, 99, 166, 214)

W planie finansowym na 2013 r. zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 1.300 tys. zł, w tym 250 tys. zł z dotacji celowej, z przeznaczeniem na wydatki inwestycyjne związane z adaptacją budynków dla Centrum Praktycznego Szkolenia w Radomiu (moduł do przetwórstwa mleka).

Według stanu na 30 czerwca 2013 r. wykonanie wydatków majątkowych wyniosło 78 tys. zł, tj. 6% planu na 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 246)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3.5. Wykorzystanie dotacji

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2013 (I półrocze) między Ministrem RiRW, a Dyrektorem CDR zawierane były umowy na udzielenie CDR dotacji celowej w kwotach odpowiednio: w 2010 r. – 11.068 tys. zł, w 2011 r. – 12.133 tys. zł, w 2012 r. – 11.854 tys. zł i w 2013 r. – 11.744 tys. zł. Środki z dotacji przeznaczone były w większości na wykonywanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 (zadań nieodpłatnych) i art. 4 ust. 1a ustawy o jdr w kwocie: w 2010 r. – 11.068 tys. zł, w 2011 r. – 11.433 tys. zł, w 2012 r. – 11.420 tys. zł i w 2013 r. – w kwocie 11.494 tys. zł. Pozostałe, środki z dotacji przeznaczono na wykonanie zadań inwestycyjnych w wysokości: w 2011 r. – 700 tys. zł, w 2012 r. – 434 tys. zł i w 2013 r. – w kwocie 250 tys. zł).

W załącznikach do umów zamieszczono szczegółowy opis zakresu rzeczowego zadania z zakresu doradztwa rolniczego i zadania inwestycyjnego wraz z kwotami przeznaczonymi na ich realizację.

(dowód: akta kontroli str. 396-412, 418-451, 472-514, 525-551)

Roczne rozliczenia z wykonania zadań określonych w umowach CDR terminowo przekazywało do MRiRW.

Środki z dotacji celowej udzielonej w latach 2010-2012 wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem w wysokości: w 2010 r. – 11.060 tys. zł (99,9%), w 2011 r. – 12.125 tys. zł (99,9%), a w 2012 r. – 11.841 tys. zł (99,9%).

Niewykorzystane środki z dotacji celowej w 2010 r. i 2011 r. wyniosły 8 tys. zł w każdym roku a w 2012 r. – 13 tys. zł i dotyczyły głównie ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń. Środki te zostały terminowo przekazane przez CDR na rachunek bankowy wydatków MRiRW.

Rozliczenia roczne dotacji zostały zaakceptowane przez MRiRW.

(dowód: akta kontroli str. 413-417, 452-471, 515-524, 573-575, 660-681, 1632-1635)

Centrum poza dotacjami celowymi, otrzymało środki w łącznej wysokości 230 tys. zł z tytułu płatności i dopłat w związku z realizacją przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, dopłat bezpośrednich do gruntów rolnych, płatności ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania) oraz płatności w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”. Środki te wydatkowano na dofinansowanie kosztów funkcjonowania PGE w Chwałowicach. Ponadto CDR otrzymało 132 tys. zł ze środków UE jako zwrot 85% poniesionych kosztów na realizację umowy Baltic Deal – Umowa Bałtycka – Wdrożenie najlepszych praktyk rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 1231, 1233, 646)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3.6. Należności i zobowiązania

Opis stanu
faktycznego

Stan należności wykazanych w sprawozdaniach Rb-N wg stanu na koniec lat 2010-2012 i półrocze 2013 r. wyniósł odpowiednio: 242 tys. zł, 643 tys. zł, 1.125 tys. zł i 627 tys. zł. Stan należności wykazanych w sprawozdaniu z wykonania planu finansowego wyniósł odpowiednio: 711 tys. zł, 706 tys. zł, 1.772 tys. zł i 908 tys. zł. W przypadku należności wymagalnych CDR wysyłało wezwania do zapłaty, a w jednym przypadku (należność na kwotę 16 tys. zł, której termin płatności upłynął 11 listopada 2009 r.), Centrum podjęło działania windykacyjne. Stan zobowiązań wykazanych w sprawozdaniach z wykonania planu finansowego na koniec lat 2010-2012 i I półrocza 2013 r. wyniósł odpowiednio: 276 tys. zł, 478 tys. zł, 927 tys. zł i 703 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 300-301, 311, 346-394, 1611-1631, 1636-1638)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3.7. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2013 (I półrocze) przeciętne zatrudnienie wyniosło odpowiednio: 188,51 etatów, 187,98 etatów, 185,72 etatów i 183,75 etatów. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na etat wyniosło odpowiednio: 3.609 zł, 3.724,7 zł, 3.672,6 zł i 3.574,6 zł.

(dowód: akta kontroli str. 395, 1375, 1377, 1380)

Dyrektor CDR wyjaśnił, że niższe zatrudnienie w latach 2010-2013 spowodowane było koniecznością ograniczenia zatrudnienia w związku z limitem wynagrodzeń.

(dowód: akta kontroli str. 1636)

W latach 2010-2013 (I półrocze) w Centrum zawarto umowy zlecenia i umowy o dzieło na wykonywanie zadań statutowych z pracownikami i innymi osobami:

- w 2010 r. – 110 umów na kwotę 60.488 zł, w tym 3 umowy na kwotę 750 zł z pracownikami CDR;
- w 2011 r. – 106 umów na kwotę 59.372 zł, w tym 2 umowy na kwotę 500 zł z pracownikami CDR;
- w 2012 r. – 96 umów na kwotę 55.483 zł;
- w I półroczu 2013 r. – 42 umowy na kwotę 20.691,36 zł.

W latach 2012 i 2013 (I półrocze) nie zawierano umów cywilnoprawnych z pracownikami na wykonywanie zadań statutowych.

(dowód: akta kontroli str. 300, 310, 1372, 1374)

Analiza dokumentacji dotyczącej wykształcenia oraz kwalifikacji do pracy na danym stanowisku wybranych 10 pracowników CDR³⁹ wykazała, że ich wykształcenie i kwalifikacje są zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 stycznia 2005 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą pracownikom jednostek doradztwa rolniczego⁴⁰.

(dowód: akta kontroli str. 650-654)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

4. Rzetelność ksiąg rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

Badania zapisów w księgach rachunkowych CDR oraz dokumentów księgowych pod względem poprawności formalnej, prawidłowości kontroli wewnętrznej, dekretacji oraz prawidłowości ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych wpływającej na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdanie roczne, dokonano na próbie 10 dowodów o łącznej wartości 2.533,0 tys. zł⁴¹.

Funkcjonująca w CDR ewidencja finansowo-księgowa, prowadzona w oparciu o system informatyczny spełnia wymogi określone w uor. System został zatwierdzony do stosowania przez kierownika jednostki w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1709, 1688-1705)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

5. Prowadzenie nadzoru nad działalnością podległych oddziałów

Opis stanu
faktycznego

W zarządzeniu Dyrektora CDR nr 4/13 z 25 lutego 2013 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego CDR, w § 21 określono, że w Centrum funkcjonuje kontrola zarządcza, którą stanowił ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Określono, że celem adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej było zapewnienie m.in. zgodności działalności Centrum z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania oraz wiarygodności sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 45)

Zarządzeniem Dyrektora CDR nr 11/05 z 17 marca 2005 r.⁴² wprowadzono „Instrukcję w sprawie zasad i trybu prowadzenia kontroli wewnętrznej w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie”.

(dowód: akta kontroli str. 1106-1115)

³⁹ Wyboru dokonano metodą niestatystyczną (celowy dobór próby), tj.: po 1 osobie zatrudnionej na stanowiskach: zastępca dyrektora, zastępca głównego księgowego, księgowy, specjalista, kierownik działu, administrator sieci oraz po 2 osoby zatrudnione na stanowiskach: główny specjalista i starszy specjalista.

⁴⁰ Dz. U. Nr 6, poz. 49 ze zm.

⁴¹ Wybranych metodą niestatystyczną (celowy dobór próby) - największe kwotowo pozycje wydatków.

⁴² Zmienionego zarządzeniem nr 10/10 z dnia 26 lutego 2010 r.

Zagadnienia objęte niniejszą kontrolą były przedmiotem kontroli przeprowadzonej w 2010 r. przez pracowników MRiRW. Kontrola dotyczyła przestrzegania uregulowań wewnętrznych dotyczących kontroli dokonywania wydatków w ramach kontroli zarządczej.

(dowód: akta kontroli str. 257, 262)

W protokole z kontroli z dnia 16 sierpnia 2010 r. oraz w protokole z narady w trakcie kontroli z kierownictwem i pracownikami CDR w dniu 20 lipca 2010 r., wskazano m.in. na konieczność:

- zapewnienia zgodności treści upoważnień udzielonych Dyrektorom Oddziałów z obowiązującym regulaminem organizacyjnym CDR w zakresie dysponowania środkami i funduszami na działania Oddziału,
- zwiększenia nadzoru nad prawidłowością dokonywania kontroli formalno-rachunkowej faktur dokumentujących wydatki związane z zakupem usług dotyczących wyżywienia uczestników szkoleń i kursów organizowanych przez CDR.

W piśmie z 19 listopada 2010 r. Dyrektor CDR poinformował MRiRW, że z dniem 15 listopada 2010 r. zmieniono upoważnienia udzielone Dyrektorom Oddziałów poprzez zredagowanie nowych, z jednoczesnym anulowaniem upoważnień obowiązujących dotychczas. Treść nowych upoważnień jest zgodna z regulaminem organizacyjnym CDR.

Odnosnie działań związanych z zapewnieniem poprawności treści faktur, wystawionych przez podmioty zewnętrzne, Dyrektor CDR poinformował, że po kontroli została zorganizowana narada pracowników CDR z udziałem kadry kierowniczej oraz służb księgowych Centrali i Oddziałów. Wydano polecenie służbowe zobowiązujące wszystkich odpowiedzialnych pracowników do zwrócenia szczególnej uwagi na poprawność wystawianych na CDR dokumentów księgowych z uwzględnieniem zasad wynikających z Instrukcji obiegu dokumentów księgowych ustalonej zarządzeniem nr 19/10 z dnia 5 sierpnia 2010 r., w szczególności w zakresie właściwego określenia przedmiotu operacji oraz jej wartości.

(dowód: akta kontroli str. 263-299)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wniosek

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴³, wnosi o nienaruszanie zasad sporządzania i realizacji planu finansowego.

⁴³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonaniu wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 6 grudnia 2013 r.

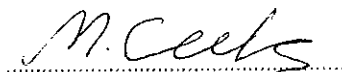
Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

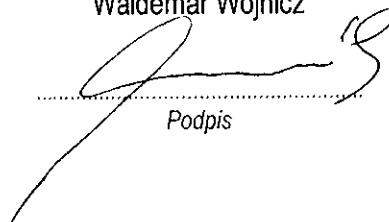
Dyrektor
z upoważnienia
Wicedyrektor
Waldemar Wojnicz

Kontrolerzy
Izabela Piotrowska
gł. specjalista k.p.

podpis

Małgorzata Czuchryta
gł. specjalista k.p.

podpis

Podpis

